

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

Музика С. Є., Продан Т. Я. Вплив економічних процесів на суспільство .	238
Марунчак А. В., Шаповалова І. В. Проблеми відродження національної культури в Україні	242
Алексєєва А. Ю., Сищенко Д. О., Шаповалова І. В. Пропаганда під час війни в Україні, схеми і маніпуляції суспільною думкою в ЗМІ	247
Кудря А. В., Белосвіт Я. О., Шаповалова І. В. Феномен конформізму – чому люди йдуть за натовпом?.....	252

РОЗДІЛ III

ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Епоха диктатури толерантності у сучасній культурі	256
Козирко О. А., Патлайчук О. В. Межі та об'єктивність наукового пізнання у контексті штучного інтелекту та квантових обчислень	260
Джангиров М. В., Патлайчук О. В. Аналіз глобальних проблем сучасності на прикладі України та можливих шляхів їх вирішення	268
Корзняков О. С., Патлайчук О. В. Аналіз теорії поведінкової економіки як науково-дослідницької програми за методологією І. Лакатоса	272
Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Філософські проблеми квантової механіки	277
Куровський В. В., Патлайчук О. В. Етичні питання в процесі розвитку штучного інтелекту	280
Гунченко О. В., Патлайчук О. В. Феноменологія мистецтва: філософська інтерпретація живопису Поля Сезанна в роботах Моріса Мерло-Понті	284
Єфремова С. О., Патлайчук О. В. Філософія свободи: межі та відповідальність у сучасному світі.....	290
Куровська В. Р., Патлайчук О. В. Інновації та їхній вплив на концепцію антропоцентризму в екології	293
Січкаренко М. А., Патлайчук О. В. Час та буття: екзистенційні виміри людського досвіду	297
Гозун Є. С., Патлайчук О. В. Феноменологія цифрового досвіду: нові виміри людського сприйняття	300
Алексєєва А. Ю., Патлайчук О. В. Концепт «надлюдини» Фрідріха Ніцше у сучасному світі.....	304
Сищенко Д. О., Патлайчук О. В. Вплив концепції Ніцше про надлюдину на сучасний кінематограф на прикладі фільмів серії Джокер ...	308
Зайцев О. В., Патлайчук О. В. Поняття "ікігай" як сенсу життя: порівняння з європейськими пошуками сенсу життя	312

Форсова Д. А., Патлайчук О. В. Як побороти стрес за допомогою давньогрецької філософії.....	317
Куйбар В. В., Патлайчук О. В. Вплив штучного інтелекту на сучасну світову культуру.....	320
Біда В. М., Куриленко Т. В. Свобода як цінність	323
Чернега О. Д., Куриленко Т. В. Природа свідомості: дихотомія розуму та тіла	327
Ряжських О. В., Патлайчук О. В. Віртуальна реальність: перспективи та небезпеки.....	330
Говера Л. М., Скальська Д. М. Філософсько-естетичні засади арт-практики	333
Федорчук О. О., Глушко Т. П. Мнемонічні практики в період Середніх віків (крізь призму спадщини А. Блаженного та Ф. Аквінського)	336
Глатковська А. В., Патлайчук О. В. Постправда як інструмент російської пропаганди в TikTok	340
Шинкаренко А. А., Патлайчук О. В. Етичні проблеми науки	345
Шоп Т. В., Дем'яненко Н. М. Особливості формування суб'єкт-суб'єктних відносин у контексті інноваційної освіти	349
Мельникова О. Є., Ступак О. П. «Антропоцентричність» алгоритмічної упередженості у штучному інтелекті	353
Мельниченко О. Ю., Патлайчук О. В. Загрози, тренди та фінансові моделі сучасних Українських медіа	359
Губкін Р. А., Сонечко О. С. Соціальна реабілітація спортсменів-інвалідів в умовах воєнного стану: роль спеціалізованих центрів та спортивних ініціатив.....	363
Кісаров-Дагнер О. Л., Сонечко О. С. Цифрова культура та її вплив на соціальні взаємодії.....	367
Зайцев А. М., Сонечко О. С. Феномен культури скасування та його вплив на суспільство	371
Крилова Н. М., Куриленко Т. В. Людина в сучасному соціальному просторі: інформаційно-комунікаційний аспект	375
Дар'єв А. С., Ступак О. П. Співдія зі штучним інтелектом: етична перспектива	379
Дегтярьова О. А., Камєнсков А. О., Ступак О. П. Самостійна робота студентів ЗВО як засіб формування професійної компетентності	383
Пушкар Д. Р., Куриленко Т. В. Віртуальна реальність та її вплив на життя людини	387
Рижик В. В., Ступак О. П. Постмодернізм у сфері філософії права.....	391

РОЗДІЛ III

ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

УДК 342.727

Баришник Ю. М.

група 1901,

Навчально-науковий інститут автоматики і електротехніки
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
gagarin42103@gmail.com

Патлайчук О. В.

кандидат філософських наук, доцент
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
oksana.patlaichuk@nuos.edu.ua

Епоха диктатури толерантності у сучасній культурі

У статті розглядається проблема трансформації толерантності від норм етичності до примусового нав'язування моделі поведінки. Характерні засоби і методи толерантності радикалізуються і набувають рис диктатури. Основним завданням сучасного суспільства визначається пошук балансу між терпимістю і свободою слова і думки.

Ключові слова: трансформація толерантності, соціально-культурні норми, свобода думки і слова.

Ухвалення ЮНЕСКО в середині 90х років XX сторіччя декларації принципів терпимості було черговою сходинкою і результатом закономірного переходу розвиненого суспільства до нової віхи соціально-культурних відносин. Періоду, де толерантність на рівні з демократією стала уособленням у сучасному суспільстві головних цінностей – забезпечення рівності.

Розуміння толерантності у кінці XX сторіччя, яка визначалась як терпимість до чужих поглядів, етнічних і культурних особливостей, способу життя і мислення, зазнало докорінних змін у наш час і набуло радикальних рис.

Впродовж цього періоду ми спостерігаємо тенденцію від добровільного прийняття до примусового нав'язування ідей толерантності і, як наслідок, репресування і цензури за відмову від новітніх встановлених загальноприйнятих норм. Засоби та інструменти толерантності, які мали слугувати для гармонійної побудови сучасного світу набувають ознак характерних для диктатури.

Загальне бажання толерантності наразі вступає у конфлікт з правом індивідуума або групи на вільне вираження власних думок і поглядів. Людина боїться висловлювати свою думку аби не бути звинуваченою у дискримінації чи ненависті. Це створює атмосферу страху та цензури, що фактично не продиктована ні етичними, ні юридичними нормами.

Карл Поппер визначив цей парадокс з нав'язування необмеженої терпимості, яке неодмінно в результаті призводить до нетерпимості. Пояснити парадоксальне явище можна самою властивістю соціуму, як повноцінної органічної структури, що намагається розмежовувати прийняті і неприйняті точки зору та викорінювати останні. З особливою інтенсивністю це проявляється, якщо розмежування фіксується не лише в етичному, а й в юридичному полі на рівні держави і міжнародного права.

У сучасному світі, де кордони розвинутих країн стерті, а далекі відстані вже не є проблемою для подорожей, глобалізація та поширення постмодерністських парадигм зробили толерантність необхідним засобом збереження соціальної стабільності у вирі етнічної, релігійної та культурної різноманітності суспільства. Толерантність як і будь-яке ідеологічне явище використовує наявні методи для поширення свого впливу. Передумовою диктаторського характеру толерантності також можна визначити і підігрівання радикальних настроїв щодо нетолерантності до нетолерантності певними недобросовісними лівими і лівоцентристськими партіями та громадськими об'єднаннями. Зрозуміло що це намагання збільшення електорату, фінансування, значущості, тощо.

Не слід ігнорувати і таку причину як відсутність соціальної відповідальності у індивідуумів та груп, визначених ідеологією толерантності як соціально-культурні меншини, або як менш захищені чи зазнаючи утисків. Відбувається спекулювання поняттям «утиснення прав і свобод» для отримання додаткових благ. На більш глобальному рівні це можливість нецільового використання організаціями грантових коштів і фінансування, що спирається на кругообіг створення соціальних проблем і їх героїчного вирішення. Безглуздість фінансування паразитних організацій, що зосереджені на псевдонаукових теоріях і дослідженнях чудово проілюстровано нещодавніми постановами уряду США зі зменшення фінансування грантів. Виявилось, що лєвова частина представників організацій зайнятих у проведенні чи висвітлювання досліджень певних соціокультурних явищ є прихильниками не ідеї, а фінансування.

Основним і найбільш ганебним наслідком явища диктатури толерантності є поступове загострення суспільних конфліктів і наростання протиріч між соціокультурними групами, радикалізацією їх настроїв. Песимістичним прогнозом є розчарування суспільства у демократичних цінностях, через гіперболізацію і доведення до абсурду прав самовираження і вимог поваги до власної персони, і перехід влади у країнах до представників авторитарних неетичних ідеологій.

Але сьогодні це страх людей, компаній і організацій бути ізольованими від суспільства та бойкотованими. Ймовірність втрати іміджу і репутації за образливі висловлювання або дії, що з суб'єктивного погляду окремих груп суспільства визначені неприйнятними, стали засобом соціального тиску. Дані явища супроводжується і підсилюються суспільним резонансом. Має місце і доведення до абсурду, коли певні ідеї чи висловлювання стають табуйованими, хоч мають наукове обґрунтування і аргументацію, але не вкладаються в концепції сучасної толерантності. Це спричиняє утиски свободи думки і переконань.

Висновок. Примусове, безвекторне нав'язування принципів толерантності і терпимості як соціокультурних норм може спричинити діаметрально протилежний ефект і призвести до радикалізації настроїв суспільства і поширення неетичних та негуманних ідеологій. Необхідно шукати баланс між повагою до кожного представника соціуму і збереженням свободи думки, слова і їх вираження.

Потреба сучасного світу не у толерантності, а суспільному діалозі на основі науковості та етичності, доречно вираженого у декларації прав людини, що проголошує людей, як «наділених розумом та совістю, і повинних діяти у відношенні один одного у дусі братерства».

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини: Резолюція 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948р. Офіційний переклад / Верховна Рада України.
2. Уолцер М. Про толерантність. Пер. з англ. М. Лупішко. Харків: Видавнича група «РА-Каравела», 2003. 148 с.
3. Karl Popper. The open society and its enemies. Oxfordshire: Taylor & Francis: 2002. 920p.

Baryshnyk Y. M.
group 1901,
Educational scientific institute of automation and electrical engineering
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
gagarin42103@gmail.com

Patlaichuk O. V.
Candidate of Philosophical Sciences, Assistant Professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
oksana.patlaichuk@nuos.edu.ua

The age of the dictatorship of tolerance in contemporary culture

The article examines the problem of transformation of tolerance from an ethical norm to a forced imposition of a model of behavior. The characteristic means and methods of tolerance are being radicalized and are acquiring the features of dictatorship. The main task of modern society is to find a balance between tolerance and freedom of speech and thought.

Keywords: Transformation of tolerance, socio-cultural norms of behavior, freedom of thought and speech.